

Grey Scale #13

DANES-PICTA.COM

A 1 2 3 4 5 6 M 8 9 10 11 12 13 14 15 B 17 18 19

33

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO
im. Generała Broni Karola Swierczewskiego

KATEDRA TAKTYKI TYŁÓW

DO UŻYTKU
SŁUŻBOWEGO

Egz. Nr.....1

plk dypl. Fr. MAŁECKI

ZABEZPIECZENIE TYŁOWE DYWIZJI
POWIETRZNO-DESANTOWEJ W DZIAŁANIACH
BOJOWYCH

(Skrypt wykładu)

1-37

ARCHIWUM
BIBLIOTEKI SZKOLENIOWEJ
KATEDRY TAKTYKI TYŁÓW
AKADEMII SZTABU GENERALNEGO
im. gen. br. K. Swierczewskiego
36506

WARSZAWA

LIPIEC

1969

stron: 37

23
AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO
im. Generała Broni Karola Świerczewskiego

KATEDRA TAKTYKI TYŁÓW

**DO UŻYTKU
SŁUŻBOWEGO**

Egz. Nr.....1

plk dypl. Fr. MAŁECKI

**ZABEZPIECZENIE TYŁOWE DYWIZJI
POWIETRZNO-DESANTOWEJ W DZIAŁANIACH
BOJOWYCH**

(Skrypt wykładu)

1037

ARCHIWUM
BIBLIOTEKI SZKOLENIOWEJ
KATEDRY TAKTYKI TYŁÓW
AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO
im. gen. broni K. Świerczewskiego

36506

WARSZAWA

LIPIEC

1969

stron: 37

Przeł. prot. 12657

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO
im.gen.broni K.Swierczewskiego

KATEDRA TAKTYKI TYŁÓW

"ZATWIERDZAM"
SZEF KATEDRY TAKTYKI TYŁÓW

czpo płk dypl.Walenty LITWA

~~DO UŻYTKU
SŁUŻBOWEGO~~

~~T A J N E~~

Egz.Nr... 1

płk dypl. Fr.MAŁCKI

ZABEZPIECZENIE TYŁOWE DYWIZJI POWIETRZNO-
DESANTOWEJ W DZIAŁANIACH BOJOWYCH

/skrypt wykładu/

WARSZAWA

LIPIEC

1969r.

ARCHIWUM
BIBLIOTEKI SZKOLENIOWEJ
AKADEMII SZTABU GENERALNEGO
im. gen. broni K. Swierczewskiego

236506

21

T R E Ś Ć S K R Y P T U

- I. WSTEP
- II. TYŁY DYWIZJI POWIETRZNO-DESANTOWEJ /DPD/
1. Zadania tyłów.
  2. Struktura organizacyjna tyłów.
- III. ORGANIZACJA ZABEZPIECZENIA TYŁOWEGO DPD W OKRESIE ORGANIZACJI DZIAŁAŃ POWIETRZNO-DESANTOWYCH. 11
1. Organizacja tyłów w rejonie wyjściowym.
  2. Zabezpieczenie materiałowe.
  3. Zabezpieczenie medyczne.
  4. Zabezpieczenie techniczne.
- IV. ORGANIZACJA ZAŁADOWANIA TYŁÓW NA TRANSPORT POWIETRZNY I ICH DESANTOWANIA. 20
1. Przygotowanie tyłów do załadowania.
  2. Załadowanie tyłów.
  3. Desantowanie tyłów.
- V. ORGANIZACJA ZABEZPIECZENIA TYŁOWEGO DPD W REJONIE DZIAŁAŃ BOJOWYCH. 25
1. Organizacja tyłów.
  2. Zaopatrywanie sił desantu powietrznego.
  3. Zabezpieczenie medyczne w toku walki.
  4. Organizacja i praca tyłów po wykonaniu zadania bojowego przez DPD.
- VI. WŁASCIWOSCI DOWODZENIA TYŁAMI DYWIZJI POWIETRZNO-DESANTOWEJ. 33

I. W S T E P

Działania desantów powietrznych są specyficznym rodzajem walki, w której manewr i ruch wojsk realizowane są drogą powietrzną przy pomocy transportu lotniczego.

Powstanie teorii i praktyki działania desantów powietrznych o różnej skali zaangażowania, powiązane jest ściśle z rozwojem środków walki zbrojnej i metod prowadzenia działań przez siły zbrojne. Na pewnym etapie rozwoju tych czynników zaistniała konieczność utworzenia takich sił i środków walki, które pozwolą na obezwładnienie przeciwnika nie tylko przed frontem działania, ale i w głębi jego ugrupowania. Olbrzymi rozwój i wzrost techniczny lotnictwa dał podstawę do zrealizowania tych zamierzeń; pozwolił na utworzenie oraz rozbudowę wojsk powietrzno-desantowych.

Wojska desantowo-powietrzne, jako nowy rodzaj wojsk, zostały zorganizowane stosunkowo niedawno.^{1/} Po raz pierwszy zastosowanie desantów powietrznych na większą skalę miało miejsce w drugiej wojnie światowej.^{2/}

Od tego okresu datuje się szybki rozwój tych wojsk, a poszczególne państwa dysponujące tego typu jednostkami, angażują dużo sił i środków dla wypracowania najwłaściwszych rozwiązań strukturalnych i organizacyjnych. W toku badań we wszystkich armiach wypracowuje się nowe koncepcje, które eksperymentuje się w czasie ćwiczeń doświadczalnych. Wynika więc z tego, że obecnie

---

1/ Powstanie wojsk pow.-desant. w ZSRR datuje się od lat trzydziestych XX w.

W armii amerykańskiej wojska pow.-desant. powstały w 1941r.

2/ "Zasady użycia desantów powietrznych we współczesnej walce i operacji" - Materiały do szkolenia operacyjnego. Wyd. MON-sierpień 1958r.

- 20 operacji pow.-desant. na europejskich teatrach działań wojennych;

- ponad 10 operacji pow.-desant. w rejonie Oceanu Spokojnego;

sprawy struktury organizacyjnej wojsk powietrzno-desantowych nie można jeszcze uważać za ostatecznie rozwiązaną.

W okresie powojennym teoria wykorzystania desantów powietrznych stale się rozwija, a praktyka ich użycia doskonali. Stały rozwój wyposażenia technicznego sił zbrojnych wszystkich państw wpływa na konieczność uaktualniania sposobów działania wojsk powietrzno-desantowych. Tak np. wprowadzenie radiolokacji spowodowało, że osiągnięcie rejonu lądowania w dzień stało się mało prawdopodobne, a jednocześnie zastosowanie przyrządów naprowadzania w lotnictwie pozwala na przeprowadzenie operacji w nocy. Zwiększył się udźwig środków transportu lotniczego oraz jego zasięg i możliwości korzystania z lądowisk typu polowego /start i lądowanie pionowe/. Przez rozwój techniczny sprzętu pokonuje się stopniowo istniejące dotąd trudności - stwarzając tym samym możliwości przyjęcia najwłaściwszych metod użycia wojsk powietrzno-desantowych. Zmienione środki walki na lądzie, a więc już po dokonaniu zrzutu oddziałów powietrzno-desantowych, przy zwiększonej skuteczności uzbrojenia /szczególnie broni przeciwpancernej/, pozwalają na większe zaangażowanie tego rodzaju sił w walkach z upancernionym przeciwnikiem.

Jedno jest pewne, że dążeniem wszystkich państw, dysponujących tego rodzaju siłami, jest uzyskanie jak najbardziej lekkiego ruchliwego i samodzielnego związku taktycznego, przy zachowaniu jednocześnie odpowiedniej siły jego ognia.

Pomimo różnych wypowiedzi na temat przydatności wojsk powietrzno-desantowych na współczesnym polu walki, należy pamiętać, że wojska te mogą być skutecznie wykorzystane tylko przy ścisłym powiązaniu i współdziałaniu z innymi rodzajami wojsk.

Cechą właściwą dla tego rodzaju jednostek jest ich duża ruchliwość. Wykorzystanie ich do wykonania zadań o charakterze taktycznym i operacyjnym /a nawet strategicznym /w dowolnych rejonach teatrów działań wojennych, pozwala na osiągnięcie głównego celu - osłabienie potencjału zbrojnego przeciwnika na określonym kierunku. Realizowanie tego zasadniczego celu siłami wojsk powietrzno-desantowych odbywa się w określonych rejonach

i terminach, przy czym w zależności od charakteru wykonywanych zadań, składu bojowego i odległości działania od zasadniczego ugrupowania sił własnych, desanty powietrzne można podzielić na : dywersyjne, taktyczne i operacyjne.^{1/}

x

x

x

Aby wojska powietrzno-desantowe mogły wykorzystać atuty, które daje desant powietrzny powinny:

- działać wewnątrz obszaru nieprzyjaciela;
- dotrzeć na miejsce działania bez specjalnych trudności;
- wprowadzić w obozie przeciwnika atmosferę niepewności /stałego zagrożenia/;
- działać w ugrupowaniu nieprzyjaciela systemem wiązania, rozczłonkowania i niszczenia jego sił.

Stąd też oddział i /związek taktyczny/ tego typu musi charakteryzować się wyjątkową ruchliwością, zdolnością do natychmiastowego atakowania npla. /od momentu wylądowania/ oraz zdolnością natychmiastowej obrony tego, co zostało zdobyte w wyniku działania desantu powietrznego. Te charakterystyczne cechy wymagają umiejętności szybkiego ześrodkowania się, zwrotności i zdolności do samodzielnych lecz skutecznych działań we wszystkich zaistniałych sytuacjach.

Należy nie zapomnieć, że jednostki powietrzno-desantowe nie mogą dysponować takimi środkami transportu naziemnego, jak np. oddziały piechoty zmotoryzowanej, ze względu na trudności dostarczenia ich drogą powietrzną do rejonu działań, a braki te muszą nadrabiać dużą zdolnością przystosowania się do różnych warunków, w jakich będą działać.

1/ Desant dywersyjny: - skład - kilku ludzi odpowiednio przygotowanych i wyposażonych; działanie na zapleczu npla ze specjalnym zadaniem w określonym czasie.

Desant taktyczny: - skład oddziału/pododdziału/ pow.-desant. lub odpowiednio przygotowanych wojsk lądowych; działanie na tyłach taktycznego ugrupowania npla w okresie do jednej doby.

Desant operacyjny: - skład - związek taktyczny pow.-desant. lub odpowiednio przygotowanych wojsk lądowych; działanie w czasie wykonywania zasadniczego zadania w operacji frontowej /czasem armijnej/ w okresie kilku dni /do trzech/ w operacji głębokości ugrupowania npla.

Wszystkie typy desantów mają obowiązek zachowania współdziałania i łączności z własnymi siłami odpowiedniego szczebla organizującego ten desant.

Wymagania stawiane tym wojskom /dywizji/ powietrzno-desantowych to:

- przystosowanie stanu osobowego razem z wyposażeniem do transportu powietrznego;
- posiadanie uzbrojenia pozwalającego na podjęcie walki natychmiast po wylądowaniu;
- możliwości wykorzystania w działaniach bojowych wszystkich swoich sił i środków;
- posiadanie struktury organizacyjnej zapewniającej samodzielność i możliwość szybkiego dostosowania się do zmiany sytuacji;
- odpowiednie wyszkolenie i przygotowanie do wykonywania wszelkiego rodzaju zadań.

Wymogi te pozwalają na użycie tego rodzaju sił do realizacji następujących zamierzeń w operacji zaczepnej:

- opanowanie ważnych obiektów w systemie obrony npla na głównym kierunku uderzenia wojsk własnych;
- wiązanie walką i opóźnianie podejścia taktycznych i operacyjnych odwodów npla;
- niszczenie środków masowego rażenia oraz innych rodzajów środków niszczenia;
- współdziałanie z wojskami działającymi czołowo w okrążeniu i likwidowaniu zgrupowań przeciwnika;
- udział w kombinowanej operacji morsko-powietrznej;
- wzmocnienie sił własnych znajdujących się w okrążeniu.

W operacji obronnej siły powietrzno-desantowe /dywizja/ mogą być użyte do:

- niszczenia terenowo zlokalizowanych środków masowego rażenia, lotnisk, systemu dowodzenia itp.;
- obrony ważniejszych rubieży na kierunkach zagrożonych /gdy istnieją trudności w normalnym podciągnięciu sił/;
- opanowania i utrzymania ważnych obiektów na kierunkach planowanych przeciwuderzeń własnych wojsk;
- lądowania w rejonie działania desantu powietrznego npla w celu jego likwidacji lub blokowania;
- udzielania pomocy okrążonym wojskom i oddziałom partyzanckim.

II. TYŁY DYWIZJI POWIETRZNO-DESANTOWEJ.

1. Zadania tyłów.

Działania powietrzno-desantowe wymagają odpowiednich przygotowań i to w bardzo szerokim zakresie. Transport wojsk na tyły nieprzyjaciela drogą powietrzną jest w tych zamierzeniach przygotowawczym zadaniem bardzo ważnym, ale tylko cząstkowym. Po wysadzeniu desantu w rejon działania wojsk muszą zachować zdolność do prowadzenia bardzo ruchliwych, głównie zaczepnych akcji, a do tego potrzebne są odpowiednie środki walki.

Specyfika działań wojsk powietrzno-desantowych w wykonywaniu zadań, różniących się zasadniczo od zadań oddziałów i związków taktycznych wojsk lądowych, ma poważny wpływ na warunki pracy organicznych tyłów tych wojsk. Dywizja powietrzno-desantowa musi z konieczności dysponować dużą ruchliwością oraz być wyposażona w dostateczną ilość różnego rodzaju sprzętu i środków materiałowych. Niezbędne to jest do prowadzenia długotrwałych nieraz działań bojowych, zarówno w warunkach stosowania broni jądrowej, jak i bez jej użycia. Walka w taktyczno-operacyjnej głębokości obrony nieprzyjaciela, w oderwaniu od zasadniczych źródeł zaopatrywania, jest podstawowym i decydującym czynnikiem wpływającym na organizację i pracę tyłów dywizji powietrzno-desantowej. Posiadanie zapasów materiałowych na poszczególnych szczeblach organizacyjnych wojsk powietrzno-desantowych wymaga posiadania odpowiedniej ilości naziemnych środków transportowych, co z kolei wpływa na potrzeby transportu powietrznego niezbędnego do przewozu wojsk. Przy istniejących ograniczeniach w transporcie lotniczym, występują naturalnie trudności w dostarczeniu do rejonu działań wymaganych ilości transportu naziemnego; wskutek tego powstają automatycznie trudności w organizacji zaopatrywania wojsk w rejonie działań bojowych.

Trudności organizacyjne występują również w zakresie uzupełniania zużywanych przez dywizję środków materiałowych oraz w ewakuacji z niej rannych. Zamierzenia te mogą być

w zasadzie realizowane jedynie drogą powietrzną.

Problem zabezpieczenia medycznego, przy założeniu możliwości ponoszenia przez wojska dużych strat sanitarnych, wymaga zaangażowania dodatkowych sił i środków medycznych. Dywizja powietrzno-desantowa musi otrzymać na okres działań odpowiednie wzmocnienie w tym zakresie ze szczebla organizującego jej działania bojowe /frontu, armii/.

Sprawy związane z organizacją tyłów dywizji napotykają również na trudności. Konieczność rozwijania urządzeń tyłowych w rejonie działań wymaga odpowiedniego terenu, co przy stosunkowo małej powierzchni rejonu działań desantu, może być trudne do zrealizowania. Specyfika walki prowadzonej przez wojska powietrzno-desantowe stwarza niemal stałe zagrożenie dla sił i środków znajdujących się na całym obszarze zajmowanym przez dywizję. Stąd też żaden rejon rozmieszczenia tyłów na obszarze działania desantu nie jest bezpieczny. Jednym chyba właściwym rozwiązaniem tego problemu jest rozmieszczenie elementów tyłowych dywizji powietrzno-desantowej w bezpośrednim sąsiedztwie ugrupowania bojowego /najczęściej sił odwodowych/. Specjalnym problemem, tak charakterystycznym dla wojsk powietrzno-desantowych, jest niemożliwość wczesniejszego rozpoznania rejonów rozmieszczenia tyłów. Zmusza to jednak aparat kierowniczy organów zaopatrywania i obsługi do względnie dokładnego zapoznania się z miejscem przyszłych działań. Podstawą tych wiadomości będzie z zasady mapa i informacje uzyskane z różnych źródeł.

Poruszone poprzednio trudności w przerzucie całości transportu naziemnego do rejonu działań desantu powietrznego oraz konieczność odtworzenia gotowości oddziałów po wykonaniu zadania zmuszają do dokonania podziału tyłów na rzuty. Różni się dwa zasadnicze rzuty: desantowy i lądowy^{1/}

1/ Rzut lądowy w różnych materiałach nazywany jest rzutem kołowym.

Technika wysadzenia rzutu desantowego uzależniona jest od warunków organizacyjnych i możliwości, dla tego rzutu ten będzie dostarczony do rejonu działań dwoma sposobami: na spadochronach lub też przy zastosowaniu lądowania środków transportu powietrznego.

Wszystkie podane dotychczas warunki organizacji i pracy tyłów dywizji powietrzno-desantowej mają duży wpływ na sposoby wykonywania zadań stojących przed nimi. Zadania te wynikające ze specyfiki działań desantów powietrznych, można podzielić na dwie grupy: pierwsza z nich - to zadania wykonywane do czasu załadowania i przelotu desantu do rejonu działań, druga - to zadania realizowane w toku działań. O ile w pierwszej grupie zadań uczestniczy całość tyłów dywizji powietrzno-desantowej, to w grupie drugiej występuje wyraźny podział na zadania wykonywane przez część desantową i część /rzut/ lądową.

Do pierwszej grupy zadań należy zaliczyć:

- planowanie organizacji zabezpieczenia tyłowego działania desantu;
- gromadzenie odpowiednich ilości środków materiałowych w rejonie wyjściowym do działań, a przewidywanych nie tylko do zabrania z rzutem desantowym, lecz także do systematycznego uzupełniania potrzeb wynikłych w toku walki;
- ustalenie ilości sił i środków elementów tyłów w poszczególnych rzutach;
- przygotowanie służb do realizacji zadań w toku działania desantu;
- załadowanie całego rzutu desantowego na transport lotniczy.

Druga grupa zadań stojących przed częścią sił uczestniczącą w rzucie desantowym to:

- organizacja zabezpieczenia tyłowego działań desantu od momentu zrzutu /lądowania/ do końca działań/ w tym też wykorzystanie zasobów miejscowych lub zdobyczy wojennej w rejonie działań/;
- interweniowanie w zakresie materiałowego, technicznego i medycznego zabezpieczenia sił biorących udział w działaniach bojowych drogą uzupełniania potrzeb / w miarę możliwości/, dokonywanie manewru siłami i środkami oraz zapotrzebowanie wsparcia od własnego "zaplecza" /stąd konieczność posiadania i utrzymywania stałej łączności w relacji: rejon działań - organa

zaspokojenia i obsługi w rejonie wyjściowym/.

Rzut lądowy bierze czynny udział w drugiej grupie zadań przez:

- ześrodkowanie się w rejonie lotnisk zaopatrywania materiałowego z zapasami przewidywanymi do dalszego przerzutu w rejon działań;
- utrzymywanie łączności z rzutem desantującym / co najmniej w ciągu pierwszego/dnia walki;
- przesuwanie się do rejonu wskazanego przez kwatermistrza szczebla nadrzędnego /armii, frontu/, po stwierdzeniu, że przebywanie w dotychczas zajmowanym rejonie wyjściowym jest
- niecelowe;
- organizowanie ewakuacji medycznej oraz uszkodzonego lub zbędnego sprzętu po połączeniu się z organicznymi siłami wyprowadzonymi z walki;
- włączenie się do realizacji zamierzeń wykonywanych przez całe tyły dywizji powietrzno-desantowej.

2. Struktura organizacyjna tyłów.

Do wykonania omówionych powyżej zadań wchodzących w zakres materiałowego, medycznego i technicznego zabezpieczenia działań, DPD dysponuje odpowiednimi oddziałami i pododdziałami zaopatrywania i obsługi.

Obecnie przyjmowane /ćwiczebne/ etaty przewidują następujące dwie jednostki tyłowe w DPD:

- a/ batalion zaopatrywania i remontu;
- b/ kompania medyczna.

Batalion zaopatrywania i remontu DPD składa się z następujących pododdziałów tyłowych:

- kompanii transportu MPS, żywności i innych materiałów;
- warsztatu naprawy samochodów;
- warsztatu naprawy uzbrojenia;
- punktu zaopatrywania /DPZ/;
- innych drobnych pododdziałów usługowych.

Batalion ten posiada 247 ludzi oraz 115 różnego typu i przeznaczenia samochodów, o jednorazowej zdolności ładunkowej 220ton.

Kompania medyczna DPD, o składzie: 49 ludzi, 5 samochodów sanitarnych i 2 samochodów specjalnych /sala operacyjna i opatrunkowa/, dzieli się na 4 plutony:

- 1/ przyjęcia i segregacji rannych;
- 2/ zabiegów operacyjno-opatrunkowych;
- 3/ hospitalizacji;
- *4/ ewakuacji /transportu/.

Każdy oddział /bpd/ dysponuje:

- a/ kompanią zaopatrywania i remontu;
- b/ plutonem medycznym.

Kompania zaopatrywania i remontu bpd posiada 50 ludzi oraz 24 samochody różnego typu i przeznaczenia, o jednoczasowej zdolności załadownej około 100 ton.

Pluton medyczny bpd posiada 7 ludzi, 1 samochód sanitarny i 1 samochód ciężarowo-terenowy.

Obecnie istnieją tendencje do wprowadzenia pewnych zmian strukturalnych w tyłach DPD, które podyktowane są koniecznością właściwego ustawiania problemów dowodzenia tyłami. Dotyczy to włączenia dotychczas samodzielnej kompanii medycznej w skład batalionu zaopatrywania i remontu. Prócz tego nowe ustawienia strukturalne dążą do zmniejszenia stanu ilościowego personelu tyłów oraz wyposażenie omawianego batalionu w samochody przystosowane /odpowiedniego /do zrzutów z transportu lotniczego. Tak więc dotychczas będące na wyposażeniu samochody typu Star 6x6 mają być zastąpione samochodami specjalnie produkowanymi dla potrzeb wojsk powietrzno-desantowych, samochodami o małych rozmiarach i średnim udźwigu 1,5 tony. Przewidywany w przyszłej strukturze organizacyjnej batalion ładowania sprzętu przejąłby na siebie sprawy dostarczania środków materiałowych do środków transportu powietrznego, a pojazdy mechaniczne batalionu zaopatrzenia i remontu wykorzystywane byłyby wyłącznie do wykonywania zadań w zakresie dowozu /ewentualnie ewakuacji/ w rejonie działań bojowych /po zrzucie/. Z tego też powodu, dotychczasowa nazwa dawana tyłom dywizji - "tyły ciężkie" nie będzie aktualna w najbliższej przyszłości. Nowe ujęcie strukturalne tyłów DPD wpłynie bardziej korzystnie na elastyczność organizacji zabezpieczenia tyłowego desantu i pozwoli na właściwą realizację zamierzeń zaopatrywania i obsługi w rejonie działania.

Odpowiedzialność za zabezpieczenie tyłowe DPD ponosi dowódca dywizji powietrzno-desantowej. Dowodzi ona tyłami DPD przez kwatermistrza - zastępcę dowódcy DPD.^{1/} Kwatermistrz jest bezpośrednim organizatorem tyłów i odpowiada za dowóz wszystkich środków materiałowych do rejonu działań, ewakuację ludzi i sprzętu, ochronę i obronę pododdziałów i oddziałów tyłowych. W zakresie tyłowego zabezpieczenia DPD kwatermistrz realizuje swe zamierzenia przez następujących podległych mu bezpośrednio oficerów:

- zastępcę do spraw organizacji i planowania;
- szefa służby zdrowia;
- szefa służby MPS;
- szefa służby żywnościowej;
- szefa służby mundurowej;
- oraz przez inny personel pomocniczy, wchodzący w skład kwatermistrzostwa DPD.

Sprawy związane z technicznym zabezpieczeniem planuje i realizuje zastępca dowódcy DPD do spraw technicznych przez podległy mu personel.

III. ORGANIZACJA ZABEZPIECZENIA TYŁOWEGO DPD W OKRESIE ORGANIZACJI DZIAŁAŃ POWIETRZNO-DESANTOWYCH

1. Organizacja tyłów w rejonie wyjściowym.

Siły dywizji powietrzno-desantowej / w tym jej organiczne tyły / po otrzymaniu zadania bojowego przegrupowują się z dotychczasowego rejonu rozmieszczenia /garnizonów, rejonów alarmowych/ do określonego rejonu wyjściowego do działań. Przegrupowanie wojsk i tyłów DPD do rejonu wyjściowego może odbywać się kilkoma sposobami, wynikającymi z aktualnej sytuacji polityczno-wojskowej oraz czasu, jakim dysponuje dywizja do momentu rozpoczęcia działań. Dla przegrupowania tyłów dywizji /wraz z jej zapasami ruchomymi środków materiałowych/ przewiduje się, oprócz organicznego transportu samochodowego, transport kolejowy /jeśli pozwolą na to warunki wynikające z aktualnej sytuacji/. Przejazd do rejonu wyjściowego winien odbywać się z zasady w nocy, z zachowaniem

1/W dalszym ciągu wykładu zamiast określenia kwatermistrza - zastępcy dowódcy DPD" używa się "kwatermistrz".

wszystkich możliwych warunków maskowania. Rejon wyjściowy do działań, dywizja powietrzno-desantowa może otrzymać na obszarze kraju, bądź też na obszarze tyłów frontu; przypuści się, że będzie on oddalony od linii styczności wojsk pierwszego rzutu z nplem do 150-300 km. Powierzchnia rejonu wyjściowego, uzależniona od ilości i rozmieszczenia lotnisk załadowczych, wynosić może 2000-4000 km².

W rejonie wyjściowym tyły batalionów powietrzno-desantowych i innych oddziałów należy rozmieszczać w rejonach ześrodkowania oddziałów, a tyły dywizji powietrzno-desantowej w odrębnym rejonie ześrodkowania, w odległości nie większej niż 10-15 km od lotniska zaopatrywania materiałowego.

Na dobę przed rozpoczęciem załadowania na transport lotniczy tyły przegrupowuje się do rejonu pośredniego położonego w odległości 4-5 km od tego lotniska, na którym ma nastąpić ich załadowanie. Do rejonu tego kieruje się personel, transport i środki materiałowe przewidywane do desantowania. Pozostałe siły i środki stanowiące rzut kołowy, nie zmieniają miejsca detykczasowego rozmieszczenia, a jedynie wykorzystywane są w razie potrzeby do dostarczenia środków materiałowych i sprzętu spadochronowego do rejonu lotnisk załadowania. W ciągu nocy poprzedzającej załadowanie, desantowy /ładujący/ rzut tyłów przechodzi z rejonu pośredniego do rejonu wyczekiwania na załadowanie, odległego około 1 km od miejsca /lotniska/ startu samolotów /śmigłowców/. O ile przelot do rejonu działań planowany jest nocą, a desantowanie o świcie, to przegrupowanie rzutów tyłowych w rejon wyczekiwania powinno odbyć się w czasie nocy poprzedzającej załadowanie.

W rejon wyjściowy rozmieszczenie tyłów powinno być dostosowane do istniejącej sieci dróg. Część z istniejących dróg wyznacza się jako drogi dowozu i ewakuacji, których utrzymanie oraz regulacja ruchu na nich w zależności od rozmieszczenia rejonu wyjściowego / w obszarze tyłów frontu bądź też na obszarze kraju/, realizowane będą bądź to siłami wyznaczonymi przez odpowiednie dowództwo organizujące działania desantowe / front, armia/ bądź siłami przydzielonymi przez organa ochronno-porządkowe danego rejonu. W żadnym wypadku do tych celów nie angażuje się sił dywizji.

Obrona i ochrona tyłów dywizji w rejonie wyjściowym zabezpieczana jest /oprócz etatowego personelu tyłów/ siłami ochronno porządkowymi danego rejonu wydzielanymi:

- na obszarze kraju - przez siły działu militarnego układów funkcjonalnego lub terytorialnego;
- na obszarze tyłów frontu - przez siły oddziałów lub związków taktycznych odwodowych.

Należy podkreślić, że sprawy dotyczące zachowania w tajemnicy celu przygotowań DPD i terminu rozpoczęcia działań oraz zamierzeń obronno-ochronnych w rejonie wyjściowym posiadają szczególnie ważne znaczenie.

2. Zabezpieczenie materiałowe.

Jednym z zasadniczych zadań tyłów DPD w okresie przebywania w rejonie wyjściowym jest planowanie oraz realizacja zadań w dziedzinie zabezpieczenia materiałowego. Zapasy materiałowe w oddziałach i tyłach dywizji muszą być w okresie organizacji działań uzupełnione do wysokości określonej przez dowódcę DPD. W ilości tej mieszczą się zapasy przeznaczone do przetrzutu drogą powietrzną /razem z desantującymi siłami dywizji/ oraz zapasy zgromadzone na lotniskach zaopatrywania materiałowego, przewidywane jako uzupełnienie zużywanych /zniszczonych zaginionych/ środków materiałowych w rejonie działań desantu.

Z przeznaczonych na operację powietrzno-desantową środków materiałowych, a ustalonych przez szczebel organizujący działanie DPD, przewiduje się zabranie w rzucie desantowym /lądującym/ około 60% ich ilości. Pozostała część środków przygotowana na lotnisku zaopatrywania materiałowego, dostarczana jest do rejonu działań w miarę wynikających w toku walki potrzeb, lecz w zasadzie nie później niż pod koniec pierwszego dnia walki.

Posiadane przez dywizję zapasy ruchome środków zaopatrzenia stanowią bazę wyjściową do planowania potrzeb materiałowych i dają jej pewną samodzielność w rozwiązywaniu problemów zaopatrywania.

Wielkość i urzutowanie tych zapasów w DPD mogą być następujące /w jk/

Rodzaj materiału	Żołnierz pododdział /sprzęt/	Tyły oddz. /baon, dyon/	Tyły dywizji	Razem w dywizji	UWAGI
am. strzel.	1,0	0,3	0,2	1,5	
PPK	1,5	0,5	0,5	2,5	
WP-8	0,5	0,5	0,5	1,5	
SPG-9	1,0	0,3	0,2	1,5	
am. moźdz.	0,5	0,5	0,5	1,5	
am. plot	1,0	0,5	0,5	2,0	
benz. samoch	1,0	0,25	0,25	1,5	
żywn. "PD"	2,5	1,0	1,5	5,0	
żywn. "SPD"	1,0	0,5	0,5	2,0	

Z posiadanych przez DPD zapasów ruchomych środków materiałowych /oprócz środków znajdujących się przy żołnierzu i sprzęcie/ 25% powinno znajdować się stale w zasobnikach, przygotowanych w każdej chwili do zrzutu.

Na dalsze 25% zapasów /w tyłach oddziałów i dywizji/, należy mieć przygotowane odpowiednie opakowanie i sprzęt spadochronowy /towarowy/. Wynika więc z tego, że - średnio biorąc - co najmniej 75% stanu zapasów ruchomych środków materiałowych jest przygotowane do przerzutu w rejon działań.

W razie nakazanego zwiększenia zapasów środków materiałowych na czas działań bojowych, dywizja staje przed trudnym problemem zorganizowania dostaw tych środków do rejonu desantowania. Brak bowiem odpowiedniej tary i sprzętu spadochronowego w dywizji na wyższe stany zapasów zmusi w zasadzie szczebel nadrzędny, organizujący operację powietrzno-desantową, do przyjęcia na siebie obowiązku dostarczenia tych dodatkowych środków zaopatrzenia dla wojsk DPD w rejonie desantowania.

Udział w realizacji tych zamierzeń przez szczebel nadrzędny wynika również z przewidywanych/a nawet z góry planowanych/strat, jakie będą mieć miejsce przy zrzutach. Zapasy środków materiałowych desantowane z wojskami i tyłami, a także samodzielnie - jako uzupełnienie potrzeb w toku walki, ulec mogą w czasie zrzutu zniszczeniu bądź też dostać się w ręce npla./np. na skutek niedokład-

ności zrzutu/^{1/} Przyjmuje się, że wysokość strat powstałych z różnorodnych przyczyn, może przeciętnie wynosić około 20-25% środków materiałowych dostarczanych do rejonu działań. W związku z tym w planowaniu potrzeb materiałowych musi się uwzględniać zwiększenie dostaw ilości środków materiałowych ponad przewidywane normy zużycia.

Ustalenie potrzeb i przygotowanie środków materiałowych dla sił DPD desantowych w rejonie działania wymaga od kwatermistrza dywizji przeprowadzenia dokładnych kalkulacji, które następnie będą podstawą do zapotrzebowania odpowiedniej ilości transportu lotniczego. Za podstawę do rozważań nad tymi zagadnieniami powinny być wzięte pod uwagę następujące czynniki:

- czas i miejsce wysadzenia desantu powietrznego;
- ilość sił DPD użytych do prowadzenia działań;
- zadania sił DPD w rejonie działań bojowych;
- czas trwania samodzielnych działań.

Na podstawie tych czynników kwatermistrz opracowuje plan organizacji tyłów oraz zabezpieczenia materiałowego i medycznego operacji powietrzno-desantowej, w którym między innymi, powinny być przedstawione:

- rodzaje i ilości środków materiałowych przeznaczonych do zrzutu razem z grupami /kompaniami/ szturmowymi;
- rodzaje i ilość środków materiałowych, które należy zgromadzić na lotniskach zaopatrywania materiałowego jako zapas interwencyjny /dla uzupełnienia potrzeb wynikłych ze strat przy zrzutach zasadniczych, zużycia itp./;
- rodzaje i ilości środków materiałowych, które należy pobrać ze źródeł określonych dyrektywą kwatermistrza frontu/ilości stanowiące różnicę między faktycznym stanem posiadania a potrzebami wynikającymi z zadania/;
- sposoby uzupełniania środków materiałowych w ramach dywizji w toku działań oraz realizacja zamierzeń związanych z zaopatrywaniem po wykonaniu zadania;
- potrzeby opakowania specjalnego /zasobniki, platformy - typ, ilość/;

1/ Straty w wysokości 50% i więcej środków materiałowych powstały przy niedokładnych zrzutach wojsk alianckich w bitwie pod Arnhem.

- sposoby przygotowania do zrzutu przewidywanej ilości środków materiałowych /czas, miejsce, ilość sił i środków/;
- potrzebna ilość ludzi, transportu i ewentualnie sprzętu do prac za i wyładowniczych.

Przy planowaniu zabezpieczenia tyłowego należy wziąć pod uwagę możliwość korzystania w rejonie działań z środków materiałowych i transportu z zasobów miejscowych. Na podstawie danych z różnych źródeł kwatermistrz powinien stworzyć pełny i w miarę możliwości wyczerpujący obraz stanu ekonomicznego przyszłego rejonu działań.

Z wielu spraw rozpatrywanych przez kwatermistrzostwo DPD przy organizacji zabezpieczenia materiałowego, na szczególną uwagę zasługują trzy podstawowe, a mianowicie:

- 1/ konieczność dysponowania taką ilością środków materiałowych, która zapewni wykonanie zadania bojowego przez dywizję;
- 2/ Odpowiednie przygotowanie środków materiałowych przeznaczonych do przerzutu w rejon działań drogą powietrzną;
- 3/ organizacyjne rozwiązanie przyjęcia zaopatrzenia dostarczonego w rejon działań zrzutami.

Za stworzenie odpowiedniej bazy materiałowej dla DPD odpowiada kwatermistrz szczebla nadrzędnego, który w swych dyrektywnych zarządzeniach określić powinien źródła pokrycia potrzeb i sposób dowozu środków materiałowych. Natomiast za przygotowanie środków materiałowych do zrzutu odpowiadają dysponenci poszczególnych grup materiałowych /zgodnie z wysokością urzutowania /np. żołnierz za pobierającymi z sobą materiały, obsługa działka za amunicją zbieraną przy działku, kwatermistrz bpd za zapas środków materiałowych zbierany z tyłami batalionu itd. Ogólny nadzór nad realizacją tego zadania spełnia kwatermistrz dywizji, przydzielając wykonawcom potrzebną ilość opakowań specjalnych i dopilnowując właściwego ich wykorzystania.

Przyjęcie zaopatrzenia w rejonie działań dokonywane jest przez odbiorcę takimi siłami i środkami, jakimi on aktualnie dysponuje. Kwatermistrz DPD musi jednak w planowaniu dostaw materiałowych do rejonu działań uzgodnić

z poszczególnymi odbiorcami następujące momenty: czas, miejsce zrzutu, ilość dostarczonych środków materiałowych, oznakowanie zewnętrzne opakowań itd.

Uzupełnianie środków materiałowych dla DPD w rejonie wyjściowym może być dokonywane kilkoma sposobami, w zależności od tego, gdzie rejon ten znajduje się i jakie są możliwości szczebla odpowiedzialnego za zabezpieczenie dywizji w środki materiałowe.

Z wielu możliwych wariantów takiego uzupełnienia należy rozpatrzeć kilka zasadniczych:

1. Przy rozmieszczeniu rejonu wyjściowego na obszar kraju:
  - a/ pobieranie transportem dywizji względnie dowóz transportem sił OTK z centralnych lub okręgowych składnic zaopatrzenia rozmieszczonych w pobliżu rejonu wyjściowego DPD;
  - b/ przy istnieniu już w tym czasie tyłów frontowych - dowóz zaopatrzenia z tych składnic środkami transportowymi tego szczebla;
2. Przy rozmieszczeniu rejonu wyjściowego na obszarze tyłów frontu:
  - a/ dostarczenie środków materiałowych przez front transportem kolejowym do stacji wyładowczej, skąd dywizja pobierać będzie zaopatrzenie transportem własnym lub przydzielonym przez front;
  - b/ dowóz zaopatrzenia transportem frontu ze składów frontowych;
  - c/ w dogodnych warunkach - pobieranie transportem DPD zaopatrzenia ze składów szczebli wyższych /armii, frontu lub z WBOK/.

Dostarczanie środków materiałowych do oddziałów DPD odbywa się z zasady transportem tyłów dywizji.

Materiały przeznaczone do zrzutu muszą być specjalnie opakowane. Do tego celu używane są różnego typu zasobniki /patrz załącznik nr 1/. Wykorzystuje się również specjalne platformy. Wszystkie ładunki przygotowane do zrzutu winny być ponumerowane i oznakowane. Ładunkom jednego zrzutu /przeznaczonych dla konkretnego użytkownika / należy nadać jednakowy

numer oraz znak stwierdzający rodzaj środków materiałowych np. dla 1 bpd zrzucające ładunki z amunicją mogą być oznakowane: 1/AS/ am.strzelecka/; 1/AA/ am.artyleryjska itd/. Zrzuty środków materiałowych dokonywane są zazwyczaj przy użyciu spadochronów towarowych. Tylko niektóre rodzaje środków materiałowych mogą być zrzucające w opakowaniu fabrycznym bez spadochronów /jak np. niektóre środki spożywcze, umundurowanie, środki opatrunkowe/; będą to zrzuty z samolotów lecących na małej wysokości i z małą szybkością.

3. Zabezpieczenie medyczne

W okresie organizacji operacji powietrzno-desantowej szef służby zdrowia frontu organizuje współpracę służby zdrowia DPD ze służbą zdrowia armii lotniczej /np. oddziałów obsługi lotnisk/ oraz innych jednostek dysponujących urządzeniami medycznymi znajdujących się w pobliżu rejonu wyjściowego dywizji. Współpraca ta jest konieczna ze względu na to, że DPD nie rozwija w rejonie wyjściowym urządzeń medycznych, albowiem siły te przygotowywane są do załadunku, przerzutu i pracy w rejonie desantowania. Niezbędnej pomocy medycznej w rejonie wyjściowym udzielać powinna służba zdrowia jednostek najbliższej położonych, a przy koniecznej pomocy w okresie ładowania DPD na transport lotniczy - urządzenia medyczne jednostek obsługi lotnisk.

W przypadku powstania większych strat sanitarnych w rejonie wyjściowym, np. na skutek oddziaływania bmar przez npla, personel medyczny dywizji może być użyty jako wzmocnienie sił medycznych przybyłych dla udzielania pomocy specjalistycznej w rejonie porażenia. Rozwinięcie kompanii medycznej DPD może nastąpić w rejonie wyjściowym jedynie w przypadku dużego obciążenia sił dywizji i wskutek tego - zrezygnowania z planowanej operacji powietrzno-desantowej.

Ewakuację rannych i chorych z rejonu wyjściowego prowadzi się, w zależności od miejsca usytuowania tego rejonu, do szpitali stacjonarnych /wojskowych i cywilnych/ oraz do urządzeń medycznych sąsiednich związków taktycznych /operacyjnych/. Należy pamiętać, że w wypadku położenia rejonu wyjściowego na obszarze kraju, ewakuacja do szpitali cywilnych może być prowadzona dopiero po załadunku sił i środków DPD na transport lotniczy /decyduje tu

konieczność utrzymania jak najdłużej w tajemnicy przedsięwzięć organizacyjnych dywizji/. W okresie trwania prac przygotowawczych ze szpitali wojskowych należy korzystać tylko w niezbędnych przypadkach.

Żołnierzy, których stan zdrowia nie pozwala na wzięcie udziału w desancie, a jednocześnie nie wymagają oni leczenia szpitalnego, pozostawia się w rzucie kołowym tyłów.

Stan zdrowotny wojsk powietrzno-desantowych, jak również umiętność postępowania każdego żołnierza w przypadku zranienia, jest ważnym czynnikiem gotowości bojowej DPD. W rejonie wyjściowym personel medyczny oddziałów powinien przeprowadzić badania stanu osobowego przeznaczonego do działań desantowych, w celu stwierdzenia aktualnego stanu zdrowotnego żołnierzy. Cały stan osobowy wykonujący desantowanie powinien otrzymać przed startem indywidualne pakiety pomocy medyczno-sanitarnej, które pozwolą użytkownikom w koniecznych przypadkach na szerszy zakres samopomocy/pakiet zawiera środki opatrunkowe leki zapobiegawcze, przeciwbólowe, pobudzające itd.; łączna jego waga wynosi około 400g/. Całością tych przedsięwzięć kieruje szef zdrowia DPD, którego praca w rejonie wyjściowym sprowadza się w zasadzie do następujących przedsięwzięć:

- ustalenie stanu sanitarno-epidemiologicznego rejonu wyjściowego oraz na podstawie informacji z różnych źródeł, rejonu przyszłych działań;
- zgromadzenie materiałów sanitarnych zgodnie z nakazanymi normami /DPD powinna posiadać zapas leków i materiałów opatrunkowych na okres od 2 do 3 tygodni/;
- ustalenie potrzebnych sił i środków do udzielania pomocy medycznej i prowadzenia ewakuacji w rejonie działań;
- nadzór nad przygotowaniem do desantowania wytypowanych pododdziałów medycznych;
- nawiązanie i utrzymywanie ścisłej współpracy ze służbą zdrowia jednostek zobowiązanych do udzielania pomocy DPD w rejonie wyjściowym.

Samodzielność działania DPD w oderwaniu od baz ewakuacyjnych własnych wojsk oraz trudności w organizowaniu ewakuacji drogą lotniczą stwarzają konieczność hospitalizacji

ranych w rejonie działań. Małe ilościowo pododdziały medyczne oddziałów i dywizji nie są w stanie wykonać tego i dlatego istotną rzeczą, przy planowaniu potrzeb i możliwości służby zdrowia DPD, jest uwzględnienie możliwości wykorzystania jako wzmocnienia sił i środków służby zdrowia szczebla nadrzędnego, a zwłaszcza brygad chirurgicznych. /Brygady te występują w oddziałach specjalistycznych służby zdrowia frontu i mogą być każdorazowo przydzielone dywizji na konkretną operację powietrzno-desantową/.

4. Zabezpieczenie techniczne

W rejonie wyjściowym część sprzętu technicznego może wymagać naprawy, a z zasady całość wymagać będzie przeglądu. Stąd też w rejonie tym muszą być przeprowadzone w okresie organizacji działań przeglądy i naprawy sprzętu technicznego/uszkodzonego lub częściowo niesprawnego /. Sprawy te są rozwiązywane siłami i środkami dywizji. W wypadku gdy warsztaty naprawcze dywizji nie są w stanie dokonać wszystkich napraw własnymi siłami i środkami, konieczna jest pomoc szczebla nadrzędnego / urządzeń naprawczych frontu, armii OTK itp./.

Przy organizowaniu napraw w ramach dywizji do pracy tej nie należy w zasadzie angażować tej części pododdziałów technicznych, która przewidywana jest do zrzutu w rejon działań bojowych DPD, a natomiast powinno się wykorzystać do tego celu te siły naprawcze, które stanowiąc będą rzut kołowy tyłów.

IV. ORGANIZACJA ZAŁADOWANIA TYŁÓW NA TRANSPORT POWIETRZNY

I ICH DESANTOWANIA

1. Przygotowanie tyłów do załadowania.

W rejonie wyjściowym, jeszcze przed przegrupowaniem rzutu desantowego w rejon wyczekiwania, kwatermistrz dywizji dokonuje podziału tyłów na następujące rzuty: 1/ desantujący, 2/ładujący / o ile taki sposób dostarczenia sił DPD przewiduje się /i 3 kołowy.

W skład rzutu desantowego w zależności od potrzeb pola walki, mogą wejść:

- tyły oddziałów /bez kuchni polowych oraz ciężkiego sprzętu

- i środków transportowych/;
  - kompania medyczna batalionu zaopatrywania i remontu wraz ze wzmocnieniem /brygadami chirurgicznymi/;
  - część każdego składu z DPD /zapasu środków materiałowych, sprzętu, części zamiennych itp/;
  - część sił i środków naprawczych konieczna w rejonie działań/;
  - niezbędna ilość środków transportowych z batalionu zaopatrywania i remontu dywizji /w razie zrealizowania koncepcji wyposażenia tyłów DPD samochodami na wzór "DODGE 3/4" będzie możliwość zabrania całego transportu tego typu/;
  - grupa obsługi do prac za i wyładowczych /nieetatowa lub z projektowanego batalionu ładowania sprzętu/;
  - większość personelu KSD z kwatermistrzem dywizji na czele.
- Skład tego rzutu może być każdorazowo inny, naturalnie dostosowany do konkretnych potrzeb wynikających z zadania wykonywanego przez dywizję.

Do rzutu ładującego / o ile taki jest organizowany/ przeznaczają się sprzęt ciężki i środki materiałowe, na które brak jest opakowania desantowego. Z personelu tyłów w rzucie tym przewozi się tylko niezbędną ilość ludzi do prowadzenia prac za i wyładowczych / w tym kierowcy przewożonych tym rzutem samochodów transportowych/.

Pozostała część tyłów, nieuwzględniona w rzucie desantowym, wchodzi w skład rzutu kołowego. Rzut ten w okresie organizacji działań wykorzystywany jest do zasadniczych prac w rejonie wyjściowym, dając tym samym rzutowi desantowemu możliwość przygotowania się do udziału w zabezpieczeniu tyłowym działań bojowych DPD.

Przygotowania tyłów do załadunku na transport lotniczy /część desantująca i ładująca/ polega na dokonaniu szeregu przedsięwzięć mających wpływ na równomierne i właściwe wykorzystanie środków transportu powietrznego. Jako zasadę przyjmuje się ładowanie jednego rodzaju sił i środków zaopatrywania i obsługi na kilka samolotów inaczej mówiąc - na jednym statku powietrznym powinny znajdować się różnorodne środki materiałowe i sprzęt/. Wynika to z konieczności przestrzegania zasad bezpieczeństwa, które nakazuje rozśrodkowanie zaopatrzenia

na wszystkie samoloty. Załadunek jednego rodzaju zaopatrzenia w całości na jeden środek transportu powietrznego pozbawia dywizję w razie ewentualnego zniszczenia statku możliwości korzystania z danego rodzaju środków materiałowych.

Dlatego też po okresie planowania i konkretnego przydziału transportu lotniczego następuje okres przygotowania określonej części tyłów do załadowania. W tym celu sporządzany jest graficzny /tabelaryczny/ plan załadowania tyłów, który uwzględni: typ środka transportu powietrznego / jego ładowność i udźwig/, kolejny numer tego środka transportu oraz ilości ładunku/ludzie transport, sprzęt i środki materiałowe - w sztukach lub w tonach/. Po opracowaniu planu kwatermistrz DPD powiadamia zainteresowanych i odpowiedzialnych za przygotowanie tyłów /w części ich dotyczącej/ do załadowania i następuje właściwy okres przygotowania.

Przygotowanie tyłów do załadowania obejmuje następujące przedsięwzięcia:

- zapoznanie wydzielonego do desantowania stanu osobowego tyłów z rozdziałem na środki transportu powietrznego;
- podział materiałów i sprzętu na samoloty i odpowiednie przygotowanie ich do zrzutu /ładowania/; umieszczenie w zasobnikach, na platformach, w pojazdach mechanicznych itp.; odpowiednie oznakowanie ładunków;
- ustalenie rejonu wyczekiwania na załadunek oraz rozpoznanie tego rejonu i dróg dojazdu do stanowisk ładowania;
- ustalenie i doprowadzenie do wiadomości zainteresowanych sygnałów mających wpływ na organizację ładowania;
- zorganizowanie dostawy przygotowanych ładunków do miejsca załadowania: wydzielenie do tego celu transportu i ludzi z rzutu kołowego, regulacja ruchu itp.

2. Załadowanie tyłów.

Transport powietrzny powinien być załadowany taką ilością zapasów materiałowych, jak była ustalona i zatwierdzona przez dowódcę DPD. Środki materiałowe oraz sprzęt dowozi się do samolotów lub śmigłowców wg z góry opracowanego planu. Ma to na celu umożliwienie szybkiego i bez zakłóceń załadowania transportu lotniczego. Ładowanie przeprowadza się w taki sposób, aby samoloty

24

/śmigłowce/ startujące w tym samym czasie były jednocześnie załadowane. Za podstawienie ładunku do samolotów odpowiedzialny jest z zasady kwatermistrz dywizji względnie oficer kwatermistrzostwa wyznaczony rozkazem dywizji. Sam^{za} ładunek na transport lotniczy odbywa się pod kierownictwem personelu samolotu /śmigłowca/. Personel ten odpowiada za właściwe rozmieszczenie i umocowanie ładunku w ładowni środków transportowych i decyduje o postępowaniu z przewożonymi siłami i środkami DPD do momentu rozpoczęcia zrzutu /wyładowania/.

Przy zrzutach desantowych stanu osobowego tyłów, samochodów i środków materiałowych załadunek przeprowadzany jest w następującej kolejności /w odniesieniu do luku desantowego/:

- personel tyłów przeznaczony do desantowania, z wyposażeniem osobistym umieszczonym w pojemnikach Z-2 /radiostacje w zasobnikach GK-30/;
- ładunki o małej wadze, w zasobnikach lub pasach desantowych;
- ładunki ciężkie na platformach.

Przy załadunku transportu lotniczego dostarczającego siły i środki metodą lądowania, kolejność jest odwrotna; jako pierwszy ładuje się sprzęt i środki materiałowe ciężkie /najczęściej umieszczone na transporcie samochodowym/, następnie ładunki o małej wadze i w końcu ludzie.

Różny system ładowania wynika z konieczności zastosowania kolejności rozładunku. W zrzutach desantowych obowiązuje zasada, aby ładunki cięższe wcześniej były wyrzucane w powietrze i tym samym nie zagrażały ładunkom lżejszym /w tym i ludziom/, opadającym wolniej. Przy dostarczaniu ładunków drogą lądowania, załadowani w ostatniej kolejności ludzie stanowią siłę roboczą do wyładowania pozostałych ładunków samolotu /śmigłowca/.

Po wystartowaniu rzutu desantowego rzut kołowy tyłów pozostaje w rejonie wyjściowym w celu zorganizowania zaopatrywania sił DPD walczących w rejonie desantowania lub też, w zależności od potrzeb i sytuacji, formuje kolumnę marszową i przegrupowuje się drogą lądową w kierunku tego rejonu, dla połączenia się w przyszłości z wojskami dywizji. W skład tyłowego rzutu kołowego, oprócz elementów tyłowych oddziałów i dywizji,

włączone są również te bojowe środki transportowe, które nie są wykorzystane w działaniach.

3. Desantowanie tyłów:

Tyły desantują /ładują/ na wyznaczonych zrzutowiskach /ładowiskach/. Wydaje się tu celowe - określić jakim warunkom powinno odpowiadać zrzutowisko, względnie ładowisko dla tyłów. Typując odpowiednie rejony na te obiekty należy przede wszystkim uwzględnić:

- położenie tych rejonów w stosunku do przedmiotów /celów/ działania desantu;
- rozmieszczenie środków obrony przeciwlotniczej przeciwnika i jego ugrupowania bojowego;
- oraz warunki dokonywania zrzutów lub lądowania samolotów transportowych /warunki terenowe, atmosferyczne itp./.

Ładowiska bądź zrzutowiska dla tyłów winny być wyznaczone w granicach rejonu utrzymywanego przez własne wojska, w celu uniknięcia konieczności wzmocnienia ochrony tyłów siłami oddziałów bojowych. Muszą one odpowiadać następującym wymaganiom:

- nie mogą być porośnięte pojedynczymi drzewami o wysokości ponad 4 m;
- na każdym hektarze powierzchni nie może być więcej, jak 1/5 terenu zadrzewionego;
- zabudowania na terenie zrzutu nie mogą więcej zajmować niż 6% powierzchni na 1 ha;
- zbiorowiska wody, o ile takie są, nie mogą być głębokie /ponad 0,8 - 1,0 m/, no i naturalnie nie powinny zajmować większych powierzchni.

Przy typowaniu zrzutowisk należy w miarę możliwości, wybierać raczej tereny pozbawione wszystkich podanych wyżej przeszkód, biorąc za podstawę konieczne wymiary zrzutowiska w granicach 1000 x 1500 m /plus pas bezpieczeństwa powiększający o 1/3 ustaloną powierzchnię/. Teren planowany do wykorzystania na ładowisko musi spełniać warunki bezpiecznego lądowania i startu, a jego wielkość i wymagania dotyczące gruntu uzależnione będą od używanych aktualnie środków transportu lotniczego.

Pododdziały tyłowe desantowane rzutem spadochronowym grupują się po wylądowaniu w zawczasu wyznaczonych punktach zbiórki.

Część personelu tych pododdziałów udaje się do przewidzianego rejonu rozmieszczenia tyłów, a reszta organizuje przyjmowanie ładunków i sprzętu /rozładowywanie samolotów/ oraz przystępuje do udzielania niezbędnej pomocy medycznej rannym i kontuzjowanym. Całością prac w rejonie desantowania, do czasu przybycia w ten rejon kwatermistrza dywizji, kieruje ten oficer kwatermistrzostwa DPD, który pierwszy wylądował na zarzutowisku /lądowisku/.

V. ORGANIZACJA ZABEZPIECZENIA TYŁOWEGO DPD W REJONIE DZIAŁAŃ BOJOWYCH.

1. Organizacja tyłów w rejonie działania desantu.

Po wylądowaniu całości rzutu desantowego tyłów, ich organizacja zależy od działań bojowych DPD. W pierwszym etapie będą to z reguły działania zaczepne na dość dużym obszarze. Później działania te mogą rozprzestrzeniać się na jeszcze większy obszar, bądź też lokalizować się na terenie mniejszym od rejonu desantowania. Zależć to będzie od charakteru i okresu działań oraz zadań otrzymanych przez DPD do wykonania. Typowymi działaniami wojsk powietrzno-desantowych będą działania prowadzące się w ostateczności do obrony okrężnej. Dlatego też i organizację tyłów DPD należy dostosować do tego typu działań.

Rozmieszczając tyły DPD i jej oddziałów należy pamiętać, aby nie tworzyły one jakiegoś odrębnego zgrupowania zdanego tylko na własne siły. Konieczne jest przybliżanie pododdziałów tyłowych ^{do} rejonu rozmieszczenia oddziałów bojowych, jednak z takim wyliczeniem, ażeby dyslokacja tyłów w pobliżu oddziału bojowego nie powodowała ograniczeń w swobodzie manewru tego ostatniego.

Tyły oddziałów i tyły dywizji należy więc tak rozmieszczać, aby pododdziały tyłowe batalionu /dyonu/ znajdowały się w ramach ugrupowania bojowego danego oddziału, a tyły dywizji jako oddzielny element ugrupowania dywizji - w centrum działania desantu, w pobliżu odwodów dywizji oraz lotniska lub lądowiska /zrzutowiska/ zaopatrywania.

W przypadku ścisłego okrążenia sił DPD przez nieprzyjaciela i zagrożenia z jego strony ugrupowaniu desantowemu uderzeniami rozcinającymi, tyły dywizji celowo jest rozdzielić i włączyć do zgrupowania bojowych batalionów.

Medyczne siły i środki wzmocnienia desantu, jak np. brygady chirurgiczne, pododdziały hospitalizacji rannych itp., należy rozmieścić w pobliżu rejonu rozmieszczenia DPM /w ramach tyłów dywizji/. Można siły te zbliżyć do rejonów wytypowanych na lądowiska, stwarzając tym samym możliwość prowadzenia szybszej ewakuacji medyczno-sнитарnej z rejonu działania DPD na zaplecze.

W rozmieszczeniu pododdziałów i urządzeń tyłowych DPD należy bezwzględnie przestrzegać zasad rozśrodkowania oraz wykorzystania ukryć i ochronnych właściwości terenowych.

2. Zaopatrywanie sił desantu powietrznego

Środki materiałowe do rejonu działania desantu mogą być dostarczane drogą zrzutów lub przez lądowanie transportu powietrznego. Zrzuty zaopatrzenia wykonywane są przy użyciu odpowiednich zasobników lub też specjalnego opakowania oraz spadochronów towarowych. Tylko w nielicznych przypadkach przy zrzutach nie używa się spadochronów. Może to mieć miejsce np. przy zrzutach materiałów odpornych na zniszczenie przy uderzeniach i w razie istnienia dogodnych warunków atmosferyczno-terenowych /np. głębokie zasy śnieżne, gęsty i młody las itp./

Zbieranie zrzuconych środków materiałowych w zasobnikach albo w opakowaniu specjalnym wykonują odpowiednio przygotowane i wyposażone grupy, wyznaczone do tego celu przez dowódcę. Grupy te powinny dysponować transportem służącym do przewożenia zebranych ładunków z rejonu zrzutu do rejonu rozmieszczenia tyłów dywizji lub oddziałów.

W czasie działań bojowych DPD należy wykorzystywać na szeroką skalę zasoby miejscowe oraz zdobycz wojenną. Uzyskane w ten sposób zaopatrzenie pozwoli na zmniejszenie potrzeb środków materiałowych dostarczanych z zaplecza transportem powietrznym. Dotyczy to szczególnie takich środków materiałowych, jak żywność i materiały pędne, a nawet amunicja i uzbrojenie.

Środki materiałowe dostarczone transportem powietrznym do rejonu

działań oraz środki uzyskane z zasobów miejscowych dostarczane są do oddziałów z zasady transportem samochodowym tyłów dywizji / w zależności od konkretnej sytuacji/. W razie konieczności dostawa zaopatrzenia do oddziałów może być prowadzona ich własnym transportem /nawet bojowym/.

X
X X

Rozpatrując potrzeby środków materiałowych należy zakładać samodzielność działań DPD / w oderwaniu od sił głównych wojsk własnych oraz baz zaopatrzeniowych /przez okres 3-4 dni. Okres ten charakteryzować się naturalnie może dużą nierównomiernością zużycia środków zaopatrzenia. Orientacyjne zużycie tych środków w poszczególnych dniach walki może być następujące:

Rodzaj zaopatrzenia	D1	D2	D3	D4
- am. strzeleckiej	0,75	1,0	0,5	0,25
- am. art. i moźdz.	0,2	0,8	0,3	0,2
- am. WP-8	0,2	1,0	0,6	0,2
- mps	0,25	0,25	0,25	0,25
- żywność	1	1	1	1

Uwaga: Dane kalkulacyjne przyjęto na podstawie doświadczeń uzyskanych w toku ćwiczeń prowadzonych przez 6 PDPD.

Biorąc pod uwagę prawdopodobny czas samodzielnych działań bojowych DPD, orientacyjną ilość środków materiałowych potrzebnych do zabezpieczenia tych działań, a zwłaszcza postulat dotyczący konieczności zapewniania jednostce powietrzno-desantowej maksymalnej samodzielności bojowej można zakładać, że desantująca dywizja powinna posiadać następujące zapasy zasadniczych środków zaopatrzenia:

- amunicji strzeleckiej - 2,5 jo;
- " art. i moźdz. - 2,0 jo;
- " UP - 8 - 2,0 jo;

- mps /dla transportu desantowego/ - 1 jn;
- żywność - 4 rđz;

Zużycie środków materiałowych, a w szczególności amunicji, w konkretnie wynikłej w toku działań sytuacji może nawet przewyższać podane wyżej przykładowe ilości. Dlatego też organizując zaopatrywanie oddziałów powietrzno-desantowych z góry zakłada się potrzebę dowozu uzupełnienia drogą powietrzną, gdyż przyjmowane wielkości zapasów desantowych z różnych względów mogą nie zabezpieczać w pełni potrzeb całego okresu operacji DPD. O konieczności dowozu dodatkowych ilości środków materiałowych w toku działań, świadczą przykłady historyczne z okresu II wojny światowej oraz konkretne wnioski z ćwiczeń, jakie przeprowadzone zostały z wojskami powietrzno-desantowymi w różnych armiach.^{1/}

Można też zakładać, że w razie działania DPD na jeden obiekt terenowy /powierzchniowy/, dowóz zaopatrzenia drogą powietrzną będzie możliwy z reguły w pierwszym dniu walki. Oddziaływanie nieprzyjaciela na rejon walki desantu oraz wzmocnienie jego zdolności w stosunku do wszelkich przelotów transportu powietrznego może w dalszych dniach działań bojowych uniemożliwić, względnie bardzo ograniczyć zaopatrywanie sił DPD drogą powietrzną. Stałe zaciśnięcie pierścienia okrążenia i zmniejszanie się terenu działalności desantu jeszcze bardziej utrudni dostawy środków zaopatrzenia.

W przypadku gdy lądowanie DPD przeprowadzone będzie na dużym powierzchniowo obszarze, to możliwość dostaw zaopatrzenia drogą powietrzną do walczących sił dywizji w taki sposób, jak to przedstawiono poprzednio staje się bardzo problematyczna. Chociaż możliwości dowozu środków materiałowych transportem lotniczym do rejonu desantowania DPD zawsze istnieją, to jednak przyjęcie zaopatrzenia przez siły działające w rozproszeniu może być bardzo utrudnione, a nawet wręcz niewykonalne. Trudności w przyjęciu zaopatrzenia dostarczanego w toku działań mogą wynikać z następujących przyczyn:

- braku odpowiednich sił i środków do utrzymania zrzutowiska /zabezpieczenia przed działalnością npla i obsługi/;
  - trudności zgrania w czasie zamierzeń dotyczących organizacji
- 17 - 1944 Arnhem - dodatkowo dostarczone w toku walki około 260t. zaopatrzenia na dobę.
- Cwiczenie doświadczalne 1960r. na obozie ćwiczebnym DRAWSKO
  - straty przy zrzutach od 5 do 15 procent.

- zrzutowiska w toku walki i przylotu transportu powietrznego dostarczającego zaopatrzenie;
- braku dostatecznej ilości transportu naziemnego do przewozu zrzuconych ładunków z miejsca zrzutu do oddziałów lub przyszłego, ustabilizowanego rejonu działań;
  - niemożności określenia najdogodniejszego czasu dostawy zaopatrzenia.

Mimo wszystko, jednak potrzeby zabezpieczenia materiałowego, walki desantu zmuszać będą do organizowania dowozu środków zaopatrzenia do DPD. Dlatego też, bez względu na z góry przewidywane straty, należy zawsze planować dowóz środków materiałowych, a zwłaszcza przy dłuższych działaniach dywizji. Dostarczanie dodatkowego zaopatrzenia do rejonu działań wojsk powietrzno-desantowych w drugim lub trzecim dniu walki wymagać będzie przeważnie silnej osłony samolotów transportowych przez lotnictwo myśliwskie.

Przy organizowaniu dowozu drogą powietrzną ważnym jest dokonanie zrzutów w określonym terminie i rejonie. Współczesne, manewrowe działania wojsk powietrzno-desantowych, powodują szybkie zmiany rejonów walki, a przybycie transportu powietrznego z zaopatrzeniem, nawet z niewielkim opóźnieniem nad ustalony wcześniej rejon zrzutu może spowodować straty nie do odrobienia. Dlatego też przy planowaniu dostawy i zrzutów zaopatrzenia konieczne jest typowanie kilku rejonów zrzutowisk, z określeniem w jakim okresie czasu mogą one być czynne oraz ustalenie oznakowań tych zrzutowisk /różne kombinacje znaków w różnym, określonym uprzednio czasie, w celu uniemożliwienia stosowania ich przez nieprzyjaciela/.

Główną rolę w dostarczaniu dodatkowych ilości środków materiałowych odgrywa czas. Okres dzielący moment zapotrzebowania niezbędnej ilości środków materiałowych i realizacji jest dość długi. Rozpatrując problem dodatkowego zaopatrywania i przyjmując czas trwania realizacji potrzeb za 100, dochodzi się do wniosku, że czynności organizacyjne pochłaniają 80% tego czasu, zaś pozostała ilość wykorzystana jest na właściwy dowóz. Konieczne więc jest dla skrócenia okresu organizacyjnego wcześniejsze przygotowanie odpowiedniej ilości środków materiałowych na lotnisku zaopatrywania materiałowego oraz dopilnowanie

31
/przez szczebel nadrzędny/, aby transport powietrzny przeznaczony do tego celu był gotowy w każdej chwili przeprowadzić dowóz.

3. Zabezpieczenie medyczne w toku walki.

Służba zdrowia DPD napotka w toku działań na poważne trudności organizacyjne, które będą wynikały w dużej mierze ze specyfiki i warunków działania desantu powietrznego. Aby trudności tych uniknąć, należy wszystkie przedsięwzięcia, które służba ta powinna przeprowadzić w czasie działań, dokładnie zaplanować. Plan taki powinien obejmować zabezpieczenia całości działań bojowych sił powietrzno-desantowych, od momentu otrzymania rozkazu, do chwili wykonania otrzymanego zadania. Skrupulatne zaplanowanie, a następnie realizowanie zamierzeń, pozwoli zapobiec nieraz zbędnym stratom sanitarnym.

W okresie organizacji działań, w rejonie wyjściowym, głównym zadaniem pracy służby zdrowia jest przygotowanie podległych pododdziałów, tak organicznych jak i wzmocnienia, do wykonywania zadań w rejonie desantowania.

Załadowanie pododdziałów medycznych na transport powietrzny powinno być ^{tak} przeprowadzone, aby zapewniało maksymalne uniknięcie strat personelu i sprzętu tych pododdziałów w czasie przelotu. Podobnie jak inne pododdziały tyłowe oraz zapasy materiałowe, tak i wszystkie desantujące siły i środki służby zdrowia powinny być podzielone i załadowane na różne samoloty. Przestrzegając tej zasady można mieć pewność, że nawet w przypadku pewnych strat zachowa się zasadnicza część pododdziałów medyczno-sanitarnych, które mogą przystąpić do pracy w rejonie desantowania /mogą być użyte do organizacji określonych punktów medycznych/. Podział sił medycznych na poszczególne samoloty daje ponadto możliwość udzielania natychmiastowej pomocy żołnierzom, którzy doznali obrażeń w wyniku niefortunnnych skoków.

Pododdziały medyczno-sanitarne po zrzucie /wylądowaniu/ przechodzą do wyznaczonych miejsc rozwinięcia punktów medycznych, gdzie przystępują do pracy. Ewakuację rannych z oddziałów do DPM rozwiniętego w rejonie działania desantu przeprowadza się

transportem samochodowym /dostarczonym przez transport powietrzny z rejonu wyjściowego lub zdobytego w rejonie desantowania DPD. W trudnych sytuacjach bojowych, przy konieczności opuszczenia zdobytych terenów /rubieży/, ewakuacja rannych może być prowadzona również transportem bojowym /odpowiednio do tego przystosowanym/.

Rannych z rejonu działań desantu ewakuuje się o ile to będzie możliwe, transportem lotniczym do szpitali frontu. Do tego celu wykorzystuje się samoloty i śmigłowce dowożące zaopatrzenie metodą lądowania lub lotnictwo sanitarne. W przeciwnym wypadku ranni muszą być hospitalizowani w rejon^{ie} działań do tego celu wykorzystuje się stacjonarne zakłady lecznicze znajdujące się na opanowanym terenie, względnie przydzielone jako wzmocnienie medyczne-pododdziały hospitalizacyjne.

Przyjmuje się, że orientacyjne straty sanitarne, powstałe w czasie prowadzenia walki przez DPD, mogą sięgać 30% stanu osobowego dywizji. Będą to w większości przypadki wymagające pomocy chirurgicznej; dlatego rzeczą konieczną jest wzmocnienie DPD kilkoma brygadami chirurgicznymi przez szczebel organizujący działania dywizji.

4. Organizacja i praca tyłów po wykonaniu zadania bojowego przez DPD.

DPD po wykonaniu zadania bojowego może połączyć się z własnymi wojskami nacierającymi na kierunku działania desantu, po ich podejściu do rejonu opanowanego przez siły dywizji lub też po przerwaniu linii frontu przez dywizję i wyjściu na określoną rubież spotkania. Z desantem połączą się w pierwszym rzędzie, rozwijające powodzenie pierwszorzutowe oddziały i związki taktyczne jednostek pancernych i zmechanizowanych. W ślad za tymi pierwszorzutowymi jednostkami dołączy do działającej w określonym rejonie DPD rzut lądowy jej tyłów.

Zużycie w toku działań posiadanych przez rzut desantowy zapasów oraz straty powstałe na skutek oddziaływania nieprzyjaciela, wymagają uzupełnienia względnie odtworzenia. Źródłem pokrycia tych potrzeb może być rzut lądowy tyłów DPD lub też

odpowiednie zapasy środków materiałowych skierowane przez kwaterymistrzostwo Frontu w rejon ześrodkowania dywizji. Może mieć to miejsce wówczas, gdy DPD otrzyma kolejne zadanie kontynuowania działań bojowych wspólnie z wojskami lądowymi w określonym pasie działania. O ile dywizja po wykonaniu zasadniczego zadania przechodzi do dyspozycji szczebla nadrzędnego, sprawa natiychmiastowego odtwarzania zapasów nie jest zasadniczym problemem. Jednak tak w jednym, jak i w drugim przypadku dalszej działalności DPD, pierwszoplanowym przedsięwzięciem będzie odtworzenie gotowości bojowej poprzez uzupełnienie stanów osobowych, wprowadzenie koniecznych zmian strukturalnych /przy zmniejszonych stanach ludzi/, doprowadzenie sprzętu i wyposażenie do pełnej sprawności technicznej, zgromadzenie odpowiedniej ilości zapasów materiałowych, wyewakuowanie rannych i chorych z punktów medycznych i innych miejsc hospitalizacji do najbliższych szpitali polowych oraz przeprowadzenie innych przedsięwzięć niezbędnych do przywrócenia dywizji zdolności bojowej. Organizacja i praca tyłów dywizji w tym okresie przebiegać będzie według zasad obowiązujących w wojskach lądowych. Rozwinięcie tyłów do pracy w wyznaczonym rejonie ześrodkowania powinno zapewniać dobre warunki ochrony i obrony, przyjmowania środków zaopatrzenia przydzielonych przez odpowiednie organa oraz dowozu tych środków do oddziałów dywizji. Tyły dywizji w tym czasie powinny przystąpić do naprawy sprzętu i wyposażenia, szczególnie sprzętu specjalnego /spadochronowego/. Droga ukompletowania pododdziałów tyłowych należy zapewnić normalny tok zaopatrywania i obsługi wojsk. Dywizja w tym okresie może otrzymywać środki materiałowe z RBA jednej z armii ogólnowojskowych, względnie z OPBF lub PBF wysuniętych na ten kierunek. Odbiór zaopatrzenia przeprowadzać będzie dywizja zazwyczaj własnymi środkami transportowymi.

W wypadku, gdy połączenie sił desantu powietrznego z wojskami lądowymi następuje po przerwaniu przez dywizję linii frontu na obranym odcinku /we współdziałaniu z nacierającymi od czoła wojskami lądowymi/ pododdziały tyłowe batalionów dyonów / i dywizji przesuwają się bezpośrednio za ugrupowaniem uderzeniowym dywizji. Cały posiadany transport powinien być wykorzystany dla zabrania z rejonu działań desantu wszystkich rannych i chorych. Środki

transportowe nie wykorzystane do przewozu rannych można użyć do zabrania najniezbędniejszych zapasów, które pozostaną po uzupełnieniu /nawet ponad obowiązujące normy / środków materiałowych w pododdziałach i oddziałach. Poza tym, w miarę możliwości, celowo jest zabrać najbardziej wartościowy / z punktu widzenia wojskowego/ sprzęt i wyposażenie własne i pochodzące ze zdobyczy wojennej. Materiały, których nie można zabrać, należy przekazać partyzantom względnie grupom dywersyjnym / o ile działają w tym rejonie /lub zniszczyć.

Kwatermistrz i podlegli mu oficerowie powinni osobiście kierować pododdziałami tyłowymi przesuwanymi się w ślad za zgrupowaniem uderzeniowym dywizji. Ponadto jednym z najistotniejszych zadań kwatermistrza w tym okresie będzie zorganizowanie skutecznej obrony i ochrony tyłów.

VI. WŁASCIWOSCI DOWODZENIA TYŁAMI DYWIZJI POWIETRZNO-DESANTOWEJ

Całość pracy tyłów dywizji powietrzno-desantowej oparta jest na decyzji podjętej przez dowódcę. Dla podjęcia tej decyzji konieczne są koncepcje dotyczące tyłowego zabezpieczenia działań, wypracowane przez kwatermistrza w formie propozycji dla dowódcy. W propozycjach kwatermistrza przygotowywanych dla dowódcy dywizji przed powzięciem przez niego decyzji powinny być uwzględnione następujące zagadnienia:

- wielkość i urzutowanie zapasów środków materiałowych, z podziałem na zapasy zabierane przez wojska, dowożone drogą powietrzną w toku działań desantu oraz przewożone przez lądowy rzut tyłów, drogą lądową;
- podział tyłów na rzut desantowy i lądowy;
- potrzebna ilość transportu lotniczego i sprzętu specjalnego dla desantowania tyłów dywizji oraz dla zorganizowania dowozu w późniejszym okresie;
- sposób i kolejność desantowania tyłów;
- organizacja zabezpieczenia medycznego działań desantu /ze szczególnym uwzględnieniem ewakuacji rannych/, potrzeby w zakresie ^{lotniczego} transportu sanitarnego oraz wykorzystanie powrotnego transportu powietrznego dowożącego zaopatrzenie;

- lotniska zaopatrywania materiałowego, lądowiska i zrzutowiska dla potrzeb tyłów oraz miejsce rozwinięcia tyłów w rejonie działania desantu;
- potrzebna ilość sił i środków do prac w rejonie lotnisk zaopatrywania materiałowego, lądowisk i zrzutowisk oraz do organizacji obrony i ochrony tyłów;
- potrzeby w zakresie organizacji łączności tyłów;
- terminy gotowości tyłów /do desantowania oraz do prac w rejonie działania desantu/.

W zależności od sytuacji, w propozycjach kwatermistrza mogą znaleźć swoje odbicie również inne zamierzenia i problemy związane z zabezpieczeniem tyłowym wojsk desantu.

W swojej decyzji dowódca DPD podaje wytyczne dla tyłów. Są one między innymi podstawą do opracowania rozkazu kwatermistrzowskiego, a także do planu organizacji tyłów oraz zabezpieczenia materiałowego i medycznego. Dokumenty te sporządza się według ogólnych zasad, uwzględniając jedynie specyfikę prac tyłów DPD. Istotną sprawą przy ich wykonywaniu jest ścisłe współdziałanie ze sztabem dywizji, ze sztabami kwatermistrzowskimi związków taktycznych wojsk lądowych nacierających na kierunku działania desantu, z dowództwem lotnictwa transportowego, dowództwami jednostek wojsk lotniczych obsługujących lotniska zaopatrywania materiałowego, a w razie działania na kierunku nadmorskim - również z kwatermistrzostwem floty i dowództwem oraz kwatermistrzostwem desantu morskiego. Bardzo ważnym zadaniem w tej mierze jest uzyskanie w odpowiednich sztabach dokładnych danych o terenie przyszłych działań desantu, jego ukształtowaniu, drożni i zasobach miejscowych oraz o stanie sanitarno-epidemicznym. Niektóre z tych danych mogą dostarczyć do sztabu frontu pododdziały partyzanckie.

Opracowane dokumenty pozostają w rzucie lądowym tyłów. Kwatermistrz i szefowie służb zabierają ze sobą tylko niezbędne dane zanotowane w zeszytach pracy.

W rejonie wyjściowym kwatermistrzowskie stanowiska dowodzenia /KSD/ rozmieszcza się w pobliżu lub w rejonie rozwinięcia desantowych tyłów dywizji, a po podziale tyłów na rzuty

dzieli się również KSD; przy czym część biorąca udział w desantowaniu przechodzi do rejonu lotnisk zaopatrywania materiałowego. Po wylocie dywizji, w to miejsce, przesuwa się pozostała część kwatermistrzowskiego stanowiska dowodzenia kierująca pracą rzutu lądowego. Rzutem desantowym dowodzi z zasady osobiście kwatermistrz dywizji. Wraz z kwatermistrem powinien znajdować się pomocnik kierownika sekcji org.-plan. oraz szefowie służb. Rzutem lądowym tyłów dowodzi zastępca kwatermistrza - kierownik sekcji org.-plan. Wraz z nim pozostają pomocnicy szefów służb DPD oraz inni oficerowie niewyznaczeni do składu rzutu desantowego.

W rejonie działania desantu KSD rozwija się w bezpośrednim sąsiedztwie pododdziałów tyłowych dywizji.

Tyłami dywizji powietrzno-desantowej w rejonie działań bojowych dowodzi się przez wydawanie krótkich zarządzeń wykorzystując w tym celu wszystkie rodzaje łączności, a przede wszystkim radio i środki ruchome.

- Łączność w rejonie lądowania desantu organizuje się:
- z organami zaopatrującymi - przez środki radiowe, za pośrednictwem kwatermistrzostwa frontu / w ten sam sposób z rzutem lądowym/;
  - pomiędzy pododdziałami tyłów, ze sztabem dywizji i oddziałami dywizji - środkami ruchomymi, środkami radiowymi, a nawet jeśli sytuacja na to pozwoli, doraźnie zorganizowanymi środkami łączności przewodowej.

Zaznaczyć należy, że dowodzenie tyłami DPD nie jest łatwe, ze względu na charakter działań bojowych dywizji, podział tyłów na rzuty, stałe zagrożenie przez npla w rejonie działań desantu, konieczność bezwzględnego zachowania ścisłej tajemnicy organizowania operacji powietrzno-desantowej i jak najbardziej skrytego przygotowania tyłów.

Wykonano w 40 egz.

Egz. Nr 1-40 Bibl. Szkół.

Wyk. płk Małecki

Druk A.W.

Nr ks. 01032/01783/WW

Kor. H.W.

OPRACOWAŁ:

ADIUNKT KATEDRY TAK. TYŁÓW

płk dypl. E. MAŁECKI

Załącznik

OGOLNE WIADOMOSCI O SPRZECIE DESANTOWYM I JEGO DANYCH
TAKTYCZNO-TECHNICZNYCH.

a/ Środki przerzutu desantów powietrznych.

1/ dane taktyczno-techniczne samolotów transportowych i śmigłowców zawiera "Informator lotno-techniczny" cz.I. str.18-24, wyd.ASG, nr bibl.szkol. 07016.

2/ Tara desantowa do zrzucania ładunków na spadochronach przedstawiona jest w "Vademecum oficera" /wydanie tymczasowe / ASG, bibl.szkol. 09884 str.55.

3/ Dane o pojazdach mechanicznych, które mogą być przewożone transportem lotniczym i desantowane w rejon działania DPD:

GAZ - 69	1535 kg do 1960kg /z ładunkiem/;
GAZ - 66	2315 kg do 3065kg;
GAZ - 63	3200 kg do 5350kg;
motocykl z przyczepą	350 kg;
motocykl bez przyczepy	200 kg;
przyczepa 2 kołowa	300 do 800 kg;

4. Typy spadochronów do zrzutów środków materiałowych i sprzętu:

- PDK - 42 do zrzutu zasobnika o wadze do 120 kg;
- PG - 125-47 do zrzutu zasobnika o wadze do 120 kg;
- komplety spadochronów:

MKS-2, MKS-3, MKS-4 / komplet składa się z dwóch, trzech i czterech czasz / do zrzutu ładunków o wadze do 1500 kg;

- spadochrony osobowe:

PD-47 /czasza kwadratowa /,D-1/ czasza okrągła/.

